

POLICY

Policy för medborgardialog

Typ av styrdokument	Policy
Beslutsinstans	Kommunfullmäktige
Fastställt	2017-06-26
Diarienummer	KS 2016/509 101
Giltighetstid	Från och med den 15 juli 2017 och tillsvidare
Dokumentet gäller för	Samtliga nämnder
Dokumentansvarig	Kanslichefen
Tidpunkt för aktualitetsprövning	2019

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte.....	4
Definitioner.....	4
Medborgare.....	4
Medborgardialog	4
Medskapande	5
Delaktighet	5
Roller och ansvarsfördelning.....	6
Kommunfullmäktige och nämnderna	6
De förtroendevalda	6
Förvaltningarna.....	6
Former för medborgardialog	6
När i processen sker medborgardialog?.....	6
I vilka frågor ska medborgardialog genomföras?.....	6
Redovisning och uppföljning	7
Grundläggande principer för medborgardialog	7

Inledning

Under senare år har begreppet medborgardialog blivit den vanligaste benämningen på de olika former som kommuner använder för att bjuda in allmänheten att framföra synpunkter i en viss fråga. Det finns många bakgrundsfaktorer i samhället som motiverar att kommunen bedriver ett aktivt arbete med medborgardialog. Svårigheter för de politiska partierna att utgöra en länk mellan beslutsfattarna och väljarna, samhällsförändringarna som bidrar till en ökad mångfald i samhället, och de stora skillnaderna i valdeltagande mellan olika väljargrupper är några exempel.

Insatser för att inhämta synpunkter från allmänheten inför beslut är därför ett nödvändigt komplement till det representativa folkstyret. En ökad demokratisk delaktighet är viktig för att förebygga social oro och konflikter i lokalsamhället och göra samhället motståndskraftigt mot antidemokratiska krafter. Sammantaget är det en fråga om social hållbarhet. Den grundläggande principen för kommunens styre är dock den representativa demokratin. Åsikter och yttringar ska kunna fångas upp och hanteras inom ramen för de folkvaldas forum, närmare bestämt under beredningen av ärenden. Förutom själva värdet att medborgare ges inflytande kan medborgardialoger bidra till att de beslut som fattas i kommunen tar hänsyn till fler perspektiv och blir bättre förankrade. Medborgardialog ska ses som ett sätt att stärka demokratin och ge medborgarna tillgänglighet till de demokratiska beslutsprocesserna.

Att Falköpings kommun anser att medborgardialogen ett viktigt instrument framgår även i budget och flerårsplan för 2017–2019, övergripande mål 1 om social hållbarhet.

”För att arbeta mot målet ett socialt hållbart Falköping och förverkliga visionen om *Det Goda Livet* behöver falköpingsborna vara delaktiga. Det betyder att alla falköpingsbor ska ha möjlighet att påverka kommunens utveckling. Det är genom dialog med falköpingsborna som betydelsen av *Det Goda Livet* formas. Därför är medborgardialogen av central betydelse i kommunens arbete mot de övergripande målen och mot visionen. En stark demokrati bygger på social tillit och delaktighet där engagerade och samhällsaktiva medborgare själva bidrar till samhällsbygget och medverkar till en långsiktigt hållbar utveckling. Genom att skapa arenor för dialog kan falköpingsbon medskapat framtidens Falköping och vara en del av samhällsgemenskapen.”

För att förverkliga kommunens övergripande vision om *Det Goda Livet* behöver falköpingsborna vara delaktiga. Det betyder att alla falköpingsbor ska ha möjlighet att påverka kommunens utveckling. Vad är *Det Goda Livet* för olika människor i Falköpings kommun? Här har medborgardialogen en central betydelse, genom att fånga upp vad medborgarna tycker och att möjliggöra för dem att ge sin bild av vad *Det Goda Livet* betyder för dem.

Syfte

Policyn för medborgardialog syftar till att ge förtroendevalda och tjänstepersoner en gemensam och övergripande bild av hur kommunens arbete med medborgardialog kan stärka medborgarnas delaktighet och bidra till samhällsutvecklingen. Policyn anger kommunens förhållningssätt och principer som kan tjäna som vägledning inom området.

Policyn antas av kommunfullmäktige. Kommunövergripande riktlinjer för nämndernas arbete med medborgardialog antas av kommunstyrelsen efter delegation från kommunfullmäktige. Riktlinjerna anger hur arbetet med medborgardialog ska bedrivas mer konkret. Riktlinjerna ger vägledning och fungerar som verktyg och stöd för nämnderna i arbetet med medborgardialog.

Definitioner

Medborgare

Eftersom ”medborgardialog” är ett vedertaget begrepp används denna benämning i policyn, men med ett förtydligande om att medborgardialog syftar till dialog med alla de människor som lever och rör sig i kommunen, oavsett medborgarskap. Falköpings kommun är intresserad av att föra dialog även med personer som bor utanför kommunen, men som till exempel arbetar, studerar eller av annan anledning rör sig eller vistas i kommunen.

Medborgardialog

Medborgardialog kan liknas vid ett samtal om samhällsfrågor där medborgare och förtroendevalda är delaktiga. En medborgardialog kännetecknas av att man växlar mellan att lyssna och att tala. Frågorna är ofta av långsiktig och strategisk karaktär och fokus ligger på vad och varför.

En dialog är inte en förhandling där syftet är att få igenom sina egna åsikter. Dialogen avser heller inte kommunikation som främst syftar till att informera om ett beslut. En viktig utgångspunkt för medborgardialog är att dialogen har ett tydligt syfte. Det syftet kan variera och dialogens frågeställning kan vara mer eller mindre bred, men syftet ska vara tydligt och kommunicerat till alla deltagare.

Ordet medborgardialog används inte i lagtext utan istället förekommer begreppet samråd. Kommunrättsligt används begreppet samråd som ett förfarande som kommuner använder sig av för att stämma av eller inhämta synpunkter. I vissa frågor har kommuner en skyldighet enligt lag att föra dialog. Ett exempel är plan- och bygglagen, enligt vilken kommunen vid upprättandet av översiktplanen ska samråda med de som har ett väsentligt intresse av förslaget.

Medskapande

Medskapande är ett begrepp som kommit att bli mer och mer vanligt inom medborgardialogarbete. Med medskapande avses en interaktiv styrningsprocess där beslutsfattare och medborgare gemensamt deltar i att formulera problem, identifiera och genomföra åtgärder. Medborgarna ges möjlighet att påverka vad som ska göras, varför det ska göras och gemensamt komma fram till hur det ska göras. På så vis kan medskapande beskrivas som en fördjupad medborgardialogprocess.

Delaktighet

För att beskriva olika nivåer av delaktighet för medborgarna i dialoger har Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tagit fram en delaktighetstrappa, där den lägsta nivån är ”information” och den högsta nivån är ”medbeslutande”. Graden av delaktighet är nära sammankopplad med dialogens syfte och frågeställning. Definitionen av begreppet medborgardialog innebär att det ska ske en dialog. Då medborgardialoger kan genomföras på många olika nivåer har begreppet dock kommit att vidgas så att det omfattar allt från rena informationsinsatser till den högsta graden av delaktighet som är möjlig inom det representativa systemet; ”medbeslutande”. Vilken nivå som väljs styrs av frågans karaktär samt hur mycket resurser som ska användas.

För att inte skapa misstro eller besvikelse är det av yttersta vikt att redan i inledningsskedet tydliggöra vilken grad av inflytande de som deltar kan förvänta sig. Medborgardialoger som skapar falska förhoppningar om inflytande kan ge negativa effekter för demokratins legitimitet. Det måste därför vara tydligt för medborgarna om vilka möjligheter att påverka som ges.

Roller och ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige och nämnderna

Det är kommunfullmäktige som har det huvudsakliga ansvaret för att ge medborgarna förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter, men eftersom ärenden bereds och till stor del beslutas av nämnderna behöver inhämtande av synpunkter kunna genomföras av nämnderna själva. Ansvaret för att initiera medborgardialog vilar därför på nämnderna.

De förtroendevalda

De förtroendevaldas ansvar är att definiera när det finns behov av medborgardialog samt att definiera vilka frågeställningar som är aktuella. Det är de förtroendevalda i nämnderna som initierar medborgardialog, ställer krav på att den genomförs på ett förtroendeskapande sätt och med tydliga intentioner. De förtroendevalda ansvarar också för att använda resultatet av medborgardialogen som en del i underlaget inför beslut. Vid en medborgardialog representerar de förtroendevalda i första hand sin nämnd och deltar inte primärt som partiföreträdare.

Förvaltningarna

Tjänstepersonernas ansvar innebär att bistå med sakkunskap och fakta i de ärenden som dialogerna avser. Förvaltningarna har även i uppgift att arrangera och stå för den praktiska planeringen och genomförandet av medborgardialoger.

Former för medborgardialog

När i processen sker medborgardialog?

Den största möjligheten att påverka beslut finns tidigt i processen, när idéer och tankar väcks och ärendet ska utredas. Det är en väsentlig skillnad mellan att få bidra till att formulera problem och förslag till lösningar mot att få ta del av ett beslut och ges möjlighet att lämna synpunkter på det.

Medborgardialogen ska ske i ett så tidigt skede att frågan fortfarande är påverkbar, den ska alltså inte handla om att förankra redan befintliga beslutsförslag. Medborgardialog handlar istället om ett meningsutbyte som ett led i beslutsprocessen, där medborgarnas synpunkter tas i beaktning, även om medborgarnas möjlighet till påverkan av beslut kan vara varierande.

I vilka frågor ska medborgardialog genomföras?

Det bör vara tydligt för medborgarna om när och i vilka frågor som möjlighet att framföra synpunkter finns och vilka möjligheter att påverka som ges. På så sätt bör medborgarna kunna förutse vilka frågor som kommer att tas upp för dialog.

Frågor som kan vara lämpliga att hantera med medborgardialog är exempelvis beslut som medför långsiktiga effekter, samt att de förhållanden som rådde före beslutet inte kan återställas utan stora ekonomiska konsekvenser. Att ett beslut medför långsiktiga effekter kan innebära att det kan leda till åtgärder som är av permanent natur eller sådana åtgärder som inte kan återställas relativt snabbt av en ny politisk majoritet. Det principiellt viktiga är om besluten kan anses binda framtida generationer av invånare eller majoriteter i kommunfullmäktige.

Redovisning och uppföljning

Nämnderna ska i samband med årsredovisningen lämna en rapport till kommunfullmäktige över de medborgardialoger som har genomförts under året samt en analys av hur arbetet har fallit ut.

Grundläggande principer för medborgardialog

- Medborgardialog ska genomföras tidigt i beredningsprocessen
- Syftet med medborgardialogen ska kommuniceras och det ska tydligt framgå vilken påverkansmöjlighet den ger
- En medborgardialog ska vara tillgänglig för alla
- Åtgärder ska vidtas för att säkra deltagare i grupper som annars är svåra att nå
- Barns och ungdomars möjligheter att delta ska ges särskild uppmärksamhet
- Innan en medborgardialog genomförs ska en plan fastställas om hur återkoppling till falköpingsborna ska ske samt hur resultatet av dialogen ska tas till vara
- Den digitala tekniken ska i så stor utsträckning som möjligt användas som komplement till exempelvis fysiska möten
- Rollfördelningen mellan förtroendevalda och tjänstepersoner ska vara tydlig
- Dialogprocessen, metoder och kompetens för att genom medborgardialog nå olika grupper ska utvärderas och utvecklas fortlöpande